בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 15851-07-25 האם נ' האב

לפני הרכב כבוד השופטים:
חננאל שרעבי [אב"ד
אספרנצה אלון
יצחק כהן, שופט עמית

המערערת	**האם** **ע"י ב"כ עו"ד קרן גולד בן יאיר – במינוי הלשכה לסיוע משפטי**
	נגד
המשיב	**האב** **ע"י ב"כ עו"ד חן שטח – במינוי הלשכה לסיוע משפטי**

פסק דין

השופטת אספרנצה אלון:

1. לפנינו ערעור על פסק דינו של בית משפט לענייני משפחה בקריות (כב' השופט ניר זיתוני), בתיק תלה"מ 32572-07-22 (אחריות הורית וחלוקת זמן הורי) ובתיק תלה"מ 6247-07-22 (תביעת מזונות, מדור והוצאות קטינים שאינן תלויות שהות), שניתן ביום 12.05.2025 (להלן **"בית משפט קמא"**). לצורך הנוחות תיקרא המערערת "**האם**" והמשיב ייקרא "**האב**".

2. בגדר פסק הדין קמא נפסק, בתמצית, כדלקמן:

א. הותר מעברם של הקטינים מ... לעיר ... והמשך חינוכם של הקטינים ב...; נותרו על כנם זמני השהות הזמניים (מצומצמים לאב), וזאת בהתאם לעמדתם של הגורמים המקצועיים והאפוטרופוס לדין; נדחתה עתירת האם לקבלת אחריות הורית בלעדית; נקבע כי שני ההורים יישאו בנטל ההסעות אך האב הוא זה שיסיע את הקטינים בפועל

והנטל הכלכלי יילקח בחשבון בחיוב המזונות; בוטלו הסנקציות שהוטלו על האב בגין הפרת זמני שהות (סע' 28-17 לפסק הדין קמא).

ב. האב חויב להמשיך לשלם לשני הקטינים (תאומים ילידי 00.00.2019) עד הגיעם לגיל 6 (2025) מזונות בסך 3,000 ₪, עבור שניהם; ועם הגיעם של הקטינים לגיל 6 (החל מחודש ... 2025), האב ישלם דמי מזונות בסך 1,000 ₪, עבור כל קטין, תוך הפחתת חלקה של האם בנטל הנסיעות, בסך של 300 ₪ על דרך האומדנה, עבור כל קטין. היינו, האב ישלם עבור כל אחד מן הקטינים סך של 700 ₪ ועבור שניהם יחדיו סך של 1,400 ₪. סכום זה ישולם עד הגעתם לגיל 18, או עד סיום לימודי התיכון לפי המאוחר. לאחר מכן יועמד על שליש מהסכום שיהיה באותה עת, וישולם עד סיום שירות החובה בצה"ל / שירות לאומי; הצדדים יישאו, בחלקים שווים, בהוצאות רפואיות חריגות והוצאות חינוך (סע' 74-34 לפסק הדין קמא).

ג. נדחתה עתירת האם לאכיפת מזונות ביחס לתקופה של 13 חודשים, מיום הגשת הבקשה ליישוב סכסוך ועד להגשת התביעה למזונות (עבור התקופה מחודש 6/2021 ועד 7/2022). נפסק כי אין לחייב את האב בתקופה זו, למעט חיוב במחצית הוצאות החינוך (סע' 57 לפסק הדין קמא).

(להלן: "**פסק הדין קמא**").

3. דרך הילוכי תהיה לפי הסוגיות הבאות: האחריות ההורית, ביטול הסנקציות, אכיפת חוב העבר ושיעור המזונות לקטינים.

דיון והכרעה בסוגיית האחריות ההורית:

4. האם טענה כי בית משפט קמא שגה עת דחה עתירתה לקבוע כי היא נושאת באחריות ההורית העיקרית, וזאת למרות שחלוקת זמני השהות שנקבעו הינה כי 71% מהזמן הקטינים שוהים אצלה ומנגד 29% מהזמן בלבד שוהים הם אצל האב. האם הדגישה כי עתירתה לקבוע שהינה בעלת האחריות ההורית נועדה להיטיב עם הקטינים ביצירת מסגרת יציבה והפחתת חיכוך עם האב.

5. האב טען כי המונח "אחריות הורית" הינו רחב וכולל את כלל החובות, הזכויות והסמכויות שיש להורה כלפי ילדו. לא ניתן לשלול אחריות הורית מהורה רק בשל זמני שהות מצומצמים

שכן אלה משקפים חלוקה פיזית בלבד. בית משפט קמא צדק שלא קבע אחריות הורית בלעדית לאם, שכן קביעה כזו הייתה סותרת את מהות המושג ואת עקרונות דיני המשפחה.

6. האפוטרופוס לדין טען כי תפיסת האם לכך שהיא אמורה להיות מוגדרת כ"אפוטרופוס דומיננטי" עקב זמני שהות לא שוויוניים הינה תפיסה מוטעית, שכן אחריות הורית נגזרת ממעורבות אפקטיבית ולא רק מזמן פיזי. לטעמו, יש לשמר את האחריות ההורית המשותפת ואת זמני השהות שנקבעו המעניקים יציבות וודאות לקטינים ומפחיתים מתחים.

7. בית משפט קמא דחה את תביעת האם למתן אחריות הורית בלעדית, וכך קבע:

"[...] לא מצאתי חיזוק או ביסוס מקצועי מצד גורמי המקצוע שמונו בתיקים לעמדתה של האם בדבר קבלת אחריות בלעדית עם קביעת זמני שהות מצומצמים של הקטינים עם האב. נהפוך הוא, הן העו"ס והן האפוט' לדין תמכו בקיומם של זמני שהות שוויוניים לאור החשיבות בנוכחות משמעותית של שני ההורים בחיי הקטינים , אך לאור מערכת היחסים השוררת בין הצדדים, אין היתכנות לחלוקת זמני שהות כזו. עוד אציין כי נתתי את דעתי לכך שזו החלוקה המתקיימת כיום בין הצדדים . לא מצאתי כי עלה בידי האם להוכיח כי לקטינים נגרם נזק כלשהו. ער אני לטענותיה של האם למחדליו של האב אך לא מצאתי כל תימוכין למחדלים הנטענים של האב בעמידתו בזמני השהות."

(ס' 21, שורות 14-11, לפסק הדין קמא)

8. לא מצאתי כי נפלה שגגה במסקנתו זו של בית המשפט קמא. עקרון "האחריות ההורית המשותפת" מעוגן באמנת האו"ם בדבר זכויות הילד (נובמבר 1989), הקובעת כי לשני ההורים אחריות משותפת לגידול הילד והתפתחותו. עקרון זה בא לידי ביטוי גם בסעיפים 14-15 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962 (להלן: "**חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות**"), הקובעים כי ההורים הינם האפוטרופסים הטבעיים של ילדיהם הקטינים, וכי אפוטרופסות זו כוללת את החובה והזכות לדאוג לצרכי הקטין, לרבות חינוכו, לימודיו, שמירת נכסיו וכיו"ב.

האפוטרופסות המשותפת של ההורים הקבועה בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, מחייבת קבלת החלטות משותפות על ידי שני ההורים בכל עניין הנוגע לקטין, החל מרישום לחוגים וכלה בקבלת טיפול פסיכולוגי או רפואי, בין אם מדובר בענייני יומיום ובין אם בשינוי

אורחות חיים. בע"פ 5463/11 **פלונית נ' מדינת ישראל** (נבו 26.2.2013) הבחין בית המשפט העליון בין "משמורת משפטית" ל"משמורת פיזית". במצב רגיל, שני ההורים הם המשמורנים המשפטיים של הילד, ולהם מסורה הזכות לקבוע היכן יתגורר הילד ומה יהיו אורחות חייו. "משמורת פיזית" מתייחסת למקום מגוריו בפועל של הילד.

באשר לזמני השהות הרבים יותר לטובת האם, גם כאשר אחד ההורים אינו המשמורן הפיזי, הוא אינו מאבד את מעמדו כמשמורן משפטי. וכפי שכבר נכתב בעבר: **"קביעת משמורת פיזית של הילדים בידי מי מההורים, אין בה כדי לפגוע ו/או לפגום במשמורת המשפטית המשותפת של ההורה שאיננו ההורה המשמורן (הפיזי)"** (עיינו עמ"ש (מחוזי חיפה) 1472-02-17 **נ.כ. נ' א.כ** (נבו 31.8.2017) והאסמכתאות שם).

9. מכל המקובץ לעיל, אציע לחבריי להרכב לדחות רכיב זה בערעורה של האם. קביעת בית משפט קמא עולה בקנה אחד עם טובת הקטינים, הדין והפסיקה.

דיון והכרעה בסוגיית ביטול הסנקציות:

10. האם טענה כי בית משפט קמא שגה בהסיקו שהצדדים זנחו את טענותיהם בסוגיה זו. ביטול ההחלטה בדבר הטלת הסנקציות (החלטה מיום 20.12.2023), ללא קבלת עמדת הצדדים פוגע בזכות הטיעון. בית משפט קמא סבר כי מנגנון הסנקציות יסלים את הסכסוך, אך הדבר לא הוכח ולא נתמך בתשתית עובדתית. נהפוך הוא, מנגנון הסנקציות משרת את טובת הקטינים בכך שהוא מתמרץ את הצדדים לקיים החלטות שיפוטיות.

11. האב טען שעל פי הפסיקה, טענה שנטענה בכתב הטענות אך לא הועלתה בסיכומים נזנחת, מכאן שבית משפט קמא צדק עת פעל על פי הלכה משפטית זו, וביטל הסנקציה. בית משפט קמא קבע ובצדק כי אין מקום להותיר את ההוראה בדבר הטלת סנקציה, בין היתר בשל היעדר רצון להחריף את הסכסוך בין הצדדים למען טובת הקטינים.

12. האפוטרופוס לדין טען כי ביטול הסנקציות הכספיות על ידי בית המשפט קמא היה נכון וראוי, שכן סנקציות אלו עלולות להחריף את הסכסוך ההורי ולפגוע בקטינים. האפוטרופוס לדין תמך בהחלטת בית המשפט קמא לבטל את הסנקציות הכספיות, מתוך הבנה שזה משרת את טובת הקטינים.

13. בית משפט קמא ביטל את הסנקציות שהטיל בהחלטת ביניים, וכך קבע:

"<u>הטלת סנקציות</u>, הצדדים לא התייחסו לנושא זה במסגרת הסיכומים ולכן סבורני כי טענות הצדדים בעניין זה נזנחו. על כן, הוראה בעניין זה כפי שנקבע בס' 5 להחלטה מיום 20.12.2023 לפיה, הורה שלא יקיים זמני שהות ישלם להורה האחר 180 ₪ בגין כל מפגש במהלך השבוע שלא התקיים ו 360 ₪ בגין מפגש בסופ"ש שלא התקיים, מבוטלת. מה גם שהותרת החיוב בסנקציות במסגרת פסק הדין יש בו להעצים את המחלוקות בין הצדדים, דבר שעלול להשפיע לרעה על הקטינים. אין לכך הצדקה בשלב זה כאשר לא הוכחו טענות האם בדבר הפרות נרחבות של זמני השהות הפסוקים ע"י האב."

(ס' 28 לפסק הדין קמא)

14. בית משפט קמא בחן את הראיות בתיק זה, קרא את התסקירים שהוגשו לו, בחן את עמדות הצדדים והתרשם ישירות מהצדדים. על יסוד כל אלה הגיע בית משפט קמא למסקנה כי הסעד הזמני עליו הורה – הטלת סנקציות בגין הפרת זמני שהות – אינו נדרש עוד במסגרת פסק הדין. בית משפט קמא השתכנע כי לא הוכחו טענות בדבר הפרות נרחבות של זמני השהות על ידי האב, וכי אין מקום להשארת הסנקציה הכספית בפסק הדין. במסקנתו זו של בית משפט קמא אין להתערב, הן בשל המצג העובדתי והן על פי התפיסה המשפטית בדבר טובת הקטינים. וכפי שכבר נכתב בעבר: **"[...] ואולם קביעה מראש של סנקציה כחלק מפסק דין הכולל הסדרי ראייה, אינה דבר חיובי וראוי, שכן הסדרי הראיה בין הורה לילדו זכות היא ולא חובה."** (עיינו תמ"ש (משפחה חדרה) 3426/02 **ס. י. נ' ס. א.** (נבו 29.8.2007)). ראו גם דברי האפוטרופוס לדין, אשר ציין בתגובתו כי **"הקטינים חשופים למתח הורי, וכל החמרה בסכסוך בין ההורים - לרבות דרישות כספיות - פוגעת ברווחתם הנפשית"**, וכן: **"המשך קיומן של הסנקציות הכספיות היה עלול להנציח את הקונפליקט ולפגוע ביכולת ההורים לפעול ביחס למען הקטינים"** (פס' 14 לתגובת האפוטרופוס לדין).

15. לאור האמור לעיל, אני סבורה שאין מקום להתערב בקביעתו זו של בית משפט קמא, ואציע לחבריי להרכב לדחות רכיב זה בערעורה של האם.

דיון והכרעה בסוגיית חידוש אכיפת מזונות העבר:

16. האם טענה כי החלטת בית המשפט קמא בנוגע לחידוש אכיפת מזונות עבר לתקופה מחודש יוני 2021 ועד חודש יולי 2022, אינה ברורה וחסרה קביעה חד משמעית. בית המשפט קמא ניסח את החלטתו באמצעות הפניה להחלטות קודמות מבלי להבהיר האם כוונתו לשינוי בגובה המזונות הזמניים או לשינוי המרכיב בהחלטה הנוגע לעיכוב אכיפת המזונות. אי בהירות זו מצדיקה התערבות ערכאת הערעור. ככל שכוונת בית משפט קמא היא ביטול החיוב בגין מזונות עבר, הרי שמדובר בהחלטה שגויה שדינה להתבטל. המשיב לא הוכיח כי שילם מזונות ומחציות, ובית המשפט שגה בנימוק קביעתו בכך שהחיוב בפסק הדין נמוך משמעותית מהחיוב הזמני.

17. האב טען כי החלטת בית משפט קמא בנוגע לחוב העבר, ברורה ומנומקת. בית משפט קמא מצא שלא נכון יהיה לשנות מהוראותיו, קבע שטענות האם לא הוכחו והמשיב קיים את זמני השהות ולרוב אף מעבר לכך. הפער בין החיוב הזמני לסכום שנקבע בפסק הדין יצר איזון, ולכן אין למשיב חוב נוסף.

18. ביום 06.06.2021 הגישה האם בקשה ליישוב סכסוך. ביום 14.07.2022 (כעבור 14 חודשים) הגישה האם את תביעתה למזונות. בית משפט קמא מצא שאין להורות על חיוב מזונות עבר (יוני 2021 - יולי 2022), כיוון שלא מצא לנכון לשנות מהחלטותיו הקודמות בנושא (החלטות מיום 29.09.2022 וכן 17.11.2022), תוך לקיחה בחשבון **"כי החיוב שנקבע בפסק הדין נמוך משמעותית מהחיוב הזמני ואת הכלל בדבר מזונות שנאכלו"**. וכך קבע בית משפט קמא:

"<u>חידוש אכיפת מזונות עבר,</u> חוב העבר מתייחס לתקופת החיוב עבור התקופה מחודש 6/21 עד 7/22. במסגרת החלטה מיום 29.9.2022 נקבע " לאחר עיון בבקשה, בתגובה ובתיק החלטתי לקבל את הבקשה בחלקה כך שהליכי ההוצל"פ לאכיפת ההחלטה מיום 10.8.22 יעוכבו בכפוף לכך שהמבקש ישלם למשיבה מזונות בסך של 3,000 ₪ ומחציות החל מחודש יולי 2022, מהטעמים שיפורטו להלן." [ראה סע' 3 להחלטה מיום 29.9.2022]. לאחר מכן, ביום 17.11.2022 ניתנה החלטה נוספת בה נקבע לעניין עת קבעתי בסעיף 4 " לאחר ששקלתי טענות הצדדים החלטתי להקטין את החיוב במזונות הקטינים ל 3,000 ₪ ומחציות ולהגביל את תקופת החיוב החל מיום 1.7.22 מהטעמים שיפורטו להלן...". בנסיבות, אינני סבור כי מוצדק בנסיבות העניין לערוך שינוי בהחלטות הקודמות בכל הנוגע לחיוב

עבור התקופה החל מחודש 6/21 עד 7/22. זו לא אף זו, בהחלטה נוספת מיום 11.9.2023 שניתנה בבקשה האם להגדלת מזונות זמניים וביטול עיכוב אכיפת מזונות עבור, דחיתי בקשות האם למעט הבקשה להבהרת הוצאות החינוך. עוד לקחתי בחשבון כי החיוב שנקבע בפסק הדין נמוך משמעותית מהחיוב הזמני ואת הכלל בדבר מזונות שנאכלו."

(ס' 57 לפסק הדין קמא)

19. בית משפט קמא נימק מסקנתו זו על בסיס כך ש"**החיוב שנקבע בפסק הדין נמוך משמעותית מהחיוב הזמני**", אלא שהחיוב בפסק הדין מתייחס לחיוב האב במזונות ילדיו "מדין צדקה" (גיל 6 ומעלה), להבדיל מהחיוב שהיה מוטל על האב בתקופה הרלוונטית, שאז היו הקטינים מתחת לגיל 6, בסך של 3,000 ₪ לחודש (ר' ס' 34 לפסק הדין קמא). בתקופה הרלוונטית, החיוב על האב הוא אבסולוטי ונובע "מעיקר הדין" (קטני קטינים) ומדובר לשיעור מזונות זהה לדמי המזונות הזמניים. בעניין זה שגה בית משפט קמא.

זאת ועוד, האב טוען בעלמא כי כל תקופה זו שילם מזונות (ר' שורות 16-17 בעמ' 5, בפרוטוקול הדיון בפנינו מיום 31.5.26). ככל ששילם האב מזונות בתקופה זו וכן נשא במחצית ההוצאות החינוכיות, חזקה כי בידיו תיעוד ואסמכתא על כך. טענתו כי לא תיעד את התשלומים, רובצת לפתחו ואין לפטור אותו באמירה כללית. אזכיר כי כל אותה תקופה הצדדים חיים הצדדים בנפרד, האם והקטינים ב... והאב בעיר אחרת. היעדר תיעוד תשלומים פוגע באמינות טענתו של האב ואינו מאפשר בחינה מהימנה של עמידת האב בחובותיו. היה על האב לתעד תשלומיו לאם ולגורמי החינוך.

האב מוסיף וטוען כי אין לחייבו במזונות עבר, מאחר והתקיימו בתקופה זו זמני שהות שוויוניים בינו לבין הקטינים (ר' שורות 24-27 בפרוטוקול לעיל), אלא שבטענה זו אין להועיל לו. ראשית, בשל טענותיו להסדרי שהות הפחית בית המשפט קמא את המזונות הזמניים החודשיים מסך של 3,993 ₪ לסך של 3,000 ₪ (ר' ההחלטה מיום 17.11.2022). שנית, בהתאם לדין, זמני שהות אינם פוטרים מתשלום מזונות.

20. מנגד, קיים קושי בעובדה כי האם השתהתה 13 חודשים מיום הגשת בקשתה ליישוב סכסוך ועד ליום הגשת תביעתה למזונות. כידוע, תקנה 15(ב) לתקנות להסדר התדיינויות בסכסוכי משפחה, התשע"ו-2016, מורה כי: **"הוגשה לערכאה שיפוטית תובענה בעניין מזונות או מדור בתום תקופת עיכוב ההליכים יראו אותה כאילו הוגשה במועד הגשת**

הבקשה ליישוב הסכסוך, ואולם מועד הגשת התגובה של הצד שכנגד יחול לפי סדרי הדין ממועד ההגשה בפועל". ביום הגשת תביעתה תקופת עיכוב ההליכים חלפה מזה זמן רב, מכאן שקיים קושי לקבל את דרישת האם לגביית מזונות כל אותה תקופה.

21. בשקלול האמור לעיל, אציע לחבריי לקבל חלקית את ערעורה של האם בנקודה זו ולחייב את האב במזונות זמניים עבור שבעה חודשים (כמחצית התקופה), החל מחודש יוני 2021 – בסך של 3,000 ₪ לחודש עבור שני הילדים. חוב העבר בסך כולל של 21,000 ₪, ייפרס לעשרה תשלומים חודשיים שווים שיתווספו לדמי המזונות השוטפים החל מחודש אוגוסט 2026. איחור באחד התשלומים יביא לפירעון מלוא חוב העבר. יודגש כי בהתאם להחלטת בית משפט קמא מיום 11.9.23, האב מחויב לשאת במחצית הוצאות החינוך כל התקופה (ר' גם שורות 19-23 בס' 2 לפסק הדין קמא).

דיון והכרעה בסוגיית מזונות הקטינים מעל גיל 6:

22. טענות האם בסוגיה זו רבות. הן התייחסו לכל אחד מהנתונים שקבע בית משפט קמא – טעויות בנתונים העובדתיים (הוצאות המדור והוצאות אחזקת המדור), בקביעת בית משפט באשר ליכולתה הכלכלית והכנסתה הפנויה (7,000 ₪), בהערכת צרכי הקטינים, בהצבת נתונים שגויים בנוסחאות, בהתעלמות מחלוקת זמני שהות בלתי שוויונית ופער בהכנסות לטובת האב ועוד. לטענת האם, החלטת בית משפט קמא בדבר שיעור המזונות נסמכת על רצף טעויות ברורות וגלויות, הן בהצבת הנתונים והן באופן קביעתם. בית משפט קמא נמנע מחובת ההנמקה בנוגע לדמי המזונות, וניסח את החלטתו בכלליות מבלי שניתן לעקוב אחר הלך מחשבתו.

23. האב טען כי בית משפט קמא הקל עם האם והחמיר עמו, שעה שקבע שמלוא השתכרותו היא הכנסתו הפנויה, על אף שגם לו יש הוצאות מדור. פערי השכר בין הצדדים אינם משמעותיים ופוטנציאל השתכרותה של האם כ... גבוה, יחד עם זאת היא נמנעה ממיצויו. בית המשפט קמא הציג נוסחה מתמטית אך לא השתמש בתוצאותיה, וקבע את מזונות הקטינים על סך 2,000 ש"ח על דרך האומדנה ושיקול דעתו. גם אם הייתה טעות חישובית ביישום הנוסחה, היא אינה רלוונטית לתוצאה הסופית. בית משפט קמא קבע ובהתאם לנוהג המקובל, של חיוב כל אחד מההורים במחצית ההוצאות החריגות של הקטינים. אין סיבה ממשית להתערב בשיקול דעת בית משפט קמא.

24. עמדת המוצא היא **"כלל הוא כי אין זה מדרכו של בית משפט שלערעור להתערב בקביעת שיעור המזונות, הנתונה להערכתו ולשיקול דעתו של בית המשפט שפסק בעניינם, אלא אם לדעת בית משפט שלערעור באה פסיקה זו על יסוד שיקולים מופרכים או אם בית המשפט התעלם משיקולים שהיה צריך לתת דעתו עליהם"** (עיינו עמ"ש (מחוזי תל אביב-יפו) 50157-01-24 פלונית נ' פלוני (נבו 30.10.2024) והאסמכתאות שם).

25. יחד עם זאת, בחנתי לעומק את טענות הצדדים.

26. <u>יכולה הכלכלית של האם</u> – מתלושי השכר האחרונים בהם עבדה האם בחברת "..." ("4 תלושים אחרונים עד הפיטורים" (עיינו נספח ד' להודעת הערעור)), ניתן ללמוד כי האם השתכרה בהכנסה חייבת של 7,462 ₪. עניין זה קיבל ביטוי בפסק הדין קמא. מעיון בתדפיס חשבון הבנק של האם כפי שצורף לתצהיר עדותה הראשית (יוני 2024), עולה כי במשך כל החודש הייתה האם על יתרת זכות, בסכומים הנעים ו־9,000 ₪ ועד 21,000 ש"ח. בנוסף, תדפיס החשבון שצורף הינו אך של חודש יוני 2024 ולא ניתן להסיק מסקנות חד משמעיות מכוח תדפיס חודשי בודד. תלוש משכורת נוסף שצירפה האם במסגרת ההליך הקודם הראה כי זו עבדה 60 שעות והשתכרה סך של 1,938 ₪. בית משפט קמא התייחס גם לעובדה שהאם הינה ..., משמע בעלת השכלה אקדמאית (עיינו פרוטוקול הדיון מיום 19.02.2025, עמ' 5-4, ש' 1-26). האם בעלת תואר ... (תואר ראשון ב...). האם הודתה בחקירתה הנגדית כי נקבעו לה אחוזי נכות שלא מזכים בקצבה, כי הערעור בנוגע לכך נדחה **"ואף רצו אפילו להוריד לי"** (פרוטוקול דיון מיום 19.02.2025, עמ' 6, ש' 6) וכי היא לא מגישה קורות חיים **"כי אין משרת אם"** (שם, עמ' 6, ש' 7). כידוע, היכולת לשלם מזונות קטין אינה נקבעת רק על פי ההכנסה בפועל, אלא גם על פי היכולת למיצוי הכישורים והגדלת ההכנסות. **"[...] "ההכנסה הפנויה" הרלוונטית לצורך קביעת חיובו של הורה במזונות, נקבעת תוך הערכת יכולתו הכלכלית הכוללת ב'ראיה רחבה', כך שלא רק משכורת ה'נטו' מובאת בחשבון, אלא סך כל המקורות הכלכליים העומדים לרשות משלם המזונות, כולל נכסים, חסכונות, ואף פוטנציאל ההשתכרות [...]"** (בע"מ 919/15 **פלוני נ' פלונית** (נבו 19.7.2017)).

אינני סבורה כי החלטת בית משפט קמא שפוטנציאל השתכרותה של האם בגובה של 7,000 ₪, הינה חריגה באופן המחייב התערבות.

27. דמי מדור – בית משפט קמא קבע כי דמי מדור האם עומדים על סך של 2,000 ₪, שכן על אף שהאם צירפה חוזה שכירות עדכני לפיו דמי השכירות הינם בסך 3,000 ₪, היא לא הציגה אסמכתאות או הוכחות לתשלום הסכום האמור, לא הוכיחה שזכאותה לסיוע בשכר דירה נשללה ואף ענתה בחקירתה כי היא משלמת דמי שכירות בסך 2,000 ₪. האם טענה כי בית משפט קמא שגה בקביעתו, ציטט נתונים ודברים הנוגעים לתקופת השכירות ודמי השכירות הקודמים, התעלם ממשקלו הראייתי של חוזה השכירות התקין והתקף שהציגה, התעלם מדברי עדותה ודפי חשבון הבנק שהציגה מהם עולים נתונים בדבר תשלומים והפסקת הסיוע בשכר הדירה. מעיון בתדפיס חשבון הבנק (יוני 2024) עולה כי האם קיבלה 1,104 ₪ ממשרד הבינוי והשיכון. לא הוכח האם מענק זה נשלל מהאם או שעל האם להמציא מסמכים/פסק דין והיא תהיה זכאית למענק/סיוע בשכר דירה. יחד עם זאת, **שוכנעתי כי דמי השכירות שמשלמת האם הינם בגובה 3,000 ₪ לחודש**.

28. הכנסתם הפנויה של הצדדים – כדברי בית משפט קמא, הדרך המקובלת לחשב הכנסה פנויה לצורכי מזונות היא על ידי הפחתת ההוצאה הישירה למדור מההכנסה (עיינו פסקה 44 לפסק הדין קמא). מכאן שלצורך פסק דיני, הריני לקבוע כי הכנסתה הפנויה של האם לצורך חישוב מזונות מסתכמת בסך של 4,000 ₪. באשר לאב, קביעתו של בית משפט קמא תיוותר על כנה, היינו, הכנסתו הפנויה עומדת על סך של 8,860 ₪ לחודש.

29. יחס ההכנסות הפנויות בין הצדדים – נוכח האמור לעיל וההנחות האמורות שביצעתי, עולה כי יחס ההכנסות הפנויות בין הצדדים עומד על יחס של **31% (האם) ו־69% (המשיב)**.

30. יחס זמני השהות – בית משפט קמא קבע כדלקמן: **"[...] על יסוד זמני השהות הקיימים, עולה כי במהלך השבוע הקטינים שוהים אצל האם כולל לינה שלושה ימים בשבוע ואצל האב פעם אחת כאשר בנוסף ביום רביעי הקטינים שוהים מספר שעות אחרי חזרתם מהגן. ואילו בסופי השבוע, נוכח זמני השהות שנקבעו אחת לשבועיים, היחס הינו שוויוני. על יסוד חלוקה זו, יחס זמני השהות הינו 62% אצל האם ו־38% אצל האב"** (ס' 49 לפסק הדין קמא).

31. דומני כי בית משפט קמא שגה בקביעתו, שכן בהחסרת סופי השבוע (בהם היחס הינו שוויוני), קיימים חמישה ימים המחייבים התייחסות ובית משפט קמא התייחס רק לארבעה מהם. לחישוב העדכני מצאתי להתייחס לעובדה שהקטינים שוהים ביום רביעי עם האב מספר

שעות אחרי חזרתם מהגן. על יסוד החלוקה האמורה, מצאתי לתקן את יחס זמני השהות, כך שיהא 70% אצל האם ו־30% אצל האב.

32. צרכי הקטינים, הוצאות מדור ואחזקת מדור – לצורך בחינה האם בית משפט קמא שגה באופן חריג בפסק דינו, אעריך את צרכי הקטינים בסך של 1,800 ₪ (ר' ס' 51 לפסק הדין קמא בנושא קביעת שיעור המזונות ההכרחיים והעמדתם על סך של 1,600-1,700 ₪).

בית משפט קמא קבע כי חיובי החשמל של האם עומדים על סך של 230 ₪ לחודש. קביעה זו נעשתה על בסיס ממוצע של חשבוניות החשמל וחלוקת הממוצע לשתיים ("**חיוב החשמל הינו עבור חודשיים**"). הסכומים שנלקחו בחשבון היו כדלקמן: 490.21 ₪, 427.53 ₪, 672.38 ₪, 680.04 ₪, 524.06 ₪, 159.53 ₪, 464.45 ₪ ו־253.20 ₪ (עיינו פסקה 53 לפסק הדין קמא). הסכום הממוצע שהתקבל הינו 230 ₪ לחודש, סכום התואם את הנוסחה החשבונאית המתאימה. האם טענה כי בית משפט קמא לא התייחס לחשבון נוסף בגין צריכת חשמל בסך של 839.57 ₪ (מיום 03.01.2024 לתקופה של 51 ימים). לאחר שקלול הסכום האמור בנוסחה המתמטית עולה כי סך הוצאות האם לחודש בגין חשמל עומד על סך של 250 ₪. הסכום אינו שונה מהותית מקביעת בית משפט קמא ומכאן שאינני מוצאת לנכון להתערב בסכום האמור שנפסק. בית משפט קמא קבע כי חיובי הארנונה של האם עומדים על סך של 280 ₪ לחודש, ובכך קיבל את טענתה, כפי שזו נרשמה בסעיף 18ב לסיכומיה. משקיבל בית משפט קמא את טענת האם בנושא כפי שזו באה בסיכומיה, לא מצאתי כי קיימת למערערת זכות טיעון בנושא. האם טענה כי בית משפט קמא ציין חשבונית תשלום עבור גז בסך 158.48 ₪ אך התעלם מקיומה. בסעיף 18ה לסיכומיה טענה האם כי הוצאות הגז שלה מסתכמות בסך של 80 ₪ לחודש. סכום זה אכן לא בא לידי ביטוי באופן מפורש בפסק דינו של בית משפט קמא. בנוסף, האם טענה כי בית משפט קמא התעלם מחשבונית תשלום עבור צריכת מים ושירותי ביוב בסך של 358.77 ₪ (תקופה דו חודשית). בסעיף 18ג לסיכומיה טענה האם כי הוצאות המים שלה מסתכמות בסך של 180 ₪. סכום זה אכן לא בא לידי ביטוי באופן מפורש בפסק דינו של בית משפט קמא. האם טענה כי בית משפט קמא התעלם גם מחשבונית בגין שירותי תקשורת בסך של 196.88 ₪. בסעיף 18ו לסיכומיה טענה האם כי הוצאות התקשורת שלה מסתכמות בסך של 140 ₪. סכום זה אכן לא בא לידי ביטוי באופן מפורש בפסק דינו של בית משפט קמא.

33. נוכח כל האמור, מצאתי לעדכן את הוצאות המדור של האם בסך נוסף של 400 ₪ לחודש, קרי הוצאות המדור של האם יעודכנו לסך של 900 ₪. על יסוד כל האמור, עולה כי צרכי הקטינים וחלקם בהוצאות המדור ואחזקתו, מסתכמים בסך של 5,160 ₪ יחדיו (צרכי קטינים – 3,600 ₪, 40% מסך הוצאות המדור ואחזקתו – 1,560 ₪).

34. <u>השימוש בנוסחה המתמטית</u> – אכן יש ממש בטענת האם כי נפל פגם מהותי באופן בו חישב בית משפט קמא את חלקו של האב במזונות הקטינים באמצעות הנוסחה המתמטית, שכן הציב את הנתונים באופן שגוי. בשל טעות זו, שגה גם בקביעתו כי: **"על פי תוצאת החישוב הנוסחתי, אין לחייב את האב לשלם לאם מזונות עבור הקטינים"** (עיינו בס' 56 לפסק הדין קמא). על אף האמור, בית משפט קמא לא דבק בתוצאת הנוסחה המתמטית (שתוצאתה מוטעית) וקבע חיוב מזונות בסך 1,000 ₪ לכל קטין. תוצאה זו מקובלת עליי, ואנמק.

35. ראשית, הנוסחה המתמטית לחישוב מזונות הינה כלי עזר בלבד. **"[...] קביעת המזונות אין פירושה חלוקה אריתמטית נוקשה, אלא לאחר הצבת הנתונים, על בית המשפט להפעיל את שיקול דעתו תוך שהוא מוסמך לסטות מן החלוקה האריתמטית כדי להגיע לשוויון מהותי"** (עיינו עמ"ש (מחוזי חיפה) 20634-04-18 **פלוני נ' פלונית** (נבו 7.2.2019)).

36. שנית, שימוש בנוסחה המתמטית באופן נכון, על בסיס הנתונים העדכניים כפי שאלה נקבעו על ידי בפסק דין זה, מוכיח כי בית משפט קמא לא שגה בהערכתו, וזאת כדלקמן:

א. חישוב ביחס להכנסות הצדדים:

69% * 5,160 ₪ = 3,560 ₪ [האב]

31% * 5,160 ₪ = 1,600 ₪ [האם]

ב. חישוב ביחס לזמני השהות:

30% * 5,160 ₪ = 1,548 ₪ [האב]

70% * 5,160 ₪ = 3,612 ₪ [האם]

37. שימוש בנוסחה המתמטית (גם לאחר שינוי הנתונים בצרכי הקטינים, שינוי ביחס ההכנסה הפנויה ויחס זמני השהות שבין הצדדים), מעלה כי האב חב במזונות קטינים בסך של 1,006 ₪ לקטין (2,012 ₪ לשני הקטינים יחד), סכום זהה לזה שנקבע על ידי בית משפט קמא. ויודגש, הסכום האמור התקבל לאחר בחינת הנתונים לטובת האם וקבלת מרבית טענותיה. משכך, לא מצאתי לנכון להתערב בקביעת בית משפט קמא.

38. באשר להפחתה במזונות בגין נטל ההסעות – בית משפט קמא הורה על הפחתת סך של 300 ₪ ממזונות כל קטין (סך כולל של 600 ₪ יחדיו), וזאת על דרך האומדנה בשל נטל ההסעות המוטל על האב בהסדרי הראיה. בית משפט קמא ציין בפסק דינו כי האם היא זו שקבעה כי הקטינים יעברו ל... על דעת עצמה (אך גם התחשב בטענות האם על אלימות האב שלא נסתרו), עם זאת ציין כי האם הייתה יכולה לבקש ולאשר את המעבר מראש, כפי שידעה לעתור לסעד זמני של מזונות זמניים.

39. שונה היא דעתי ואני בדעה שיש להתערב בשיעור ההפחתה שקבע בית משפט קמא. בטרם אפרט את נימוקיי, אציין כי לא קיבלתי את טענת האם כי שאלת נטל ההסעות עלתה לראשונה בסיכומים. טענה זו עלתה גם במסגרת בקשת האב לרישום הקטינים במסגרות חינוך בעיר מגוריו (ר' שורות 26-24 בס' 4 לפסק הדין קמא). ועתה אנמק מדוע אני סבורה שההפחתה אינה מידתית, ויש לצמצמה.

40. טענת האם כי הרכב של האב הוא ממקום העבודה וכולל דלקן ללא הגבלה הועלתה בטענותיה ולא נסתרה על ידי האב. בית משפט קמא קבע כי הכנסתו הפנויה של האב לצורך חישוב המזונות זהה להכנסתו החודשית, משמע לאב אין הוצאות ישירות בגין ההסעות בשל הסדרי השהות והמעבר במגורים מעיר מגוריו לעיר אחרת.

41. נכון הוא כי קיימת הכבדה על האב בנסיעות המוטלות רק עליו. מנגד, יש לזכור שהמעבר לא נולד בחלל ריק אלא האם נאלצה לשנות את מקום המגורים בשל אלימות האב כלפיה, אלימות שהתגבשה להגשת כתב אישום נגדו. דומני שהפחתה של 600 ₪ מדמי המזונות בסך כולל של 2,000 ₪ היא הפחתה שאינה מידתית, גם בשים לב לכך שלא נפסקו לאם דמי טיפול בקטינים שנכון לעת הזו הינם כבני שבע, וזמני השהות עמה הם 70%.

42. אשר על כן, אציע לחבריי להעמיד את ההפחתה על סך כולל של 300 ₪ (150 ₪ לכל ילד), ובסך הכל יעמוד חיובו של האב על סך של 850 ₪ לכל ילד (במקום 700 ₪ לילד

שקבע בית משפט קמא), כאשר שאר ההוראות הנוגעות למזונות יישארו בעינן (ס' 60-63 לפסק הדין קמא).

43. <u>חיוב בהוצאות חריגות</u> – אציע לחבריי להתערב בשיעור החיוב בהוצאות חריגות (בריאות וחינוך), כך שאלו יעמדו ביחס של 60% לאב ו־40% לאם, תחת קביעתו של בית המשפט קמא כי הצדדים יישאו בחלקים שווים ביניהם. חלוקה זו תואמת יותר את הפער בין הכנסותיהם הפנויות של הצדדים. ערה אני לכך שהפער בהכנסות גבוה יותר (70%-30%), אך לא קיבלתי באופן מובהק את טענת האם להיעדר זכאות לסיוע בשכר דירה ממשרד הבינוי והשיכון, וכן נתתי דגש להיות האם בעלת תואר ראשון ובעלת פוטנציאל השתכרות עתידי גבוה יותר. כל ההוראות הנוגעות להוצאות החריגות (ס' 64-74 לפסק הדין קמא) יישארו על כנן, למעט שיעור ההשתתפות שיעמוד כאמור על 40% לאם ו־60% לאב.

44. לפני סיום, הצדדים הסכימו כי זמני השהות מתקיימים בימי רביעי ולא בימי שלישי, ומשכך נפלה טעות בס' 24 לפסק הדין קמא ובמקום יום שלישי הכוונה היא ליום רביעי.

45. **<u>סוף דבר:</u>**

טענת האם לעניין אחריות הורית בלעדית – נדחית (ר' ס' 9 לעיל).

טענת האם לעניין ביטול ההחלטה בנוגע לסנקציות עתידיות – נדחית (ר' ס' 15 לעיל).

טענת האם לעניין חידוש אכיפת מזונות העבר – מתקבלת חלקית (ר' ס' 21 לעיל).

טענת האם לעניין מזונות הקטינים – מתקבלת חלקית (ר' ס' 42 לעיל).

טענת האם לעניין חיוב בהוצאות חריגות – מתקבלת חלקית (ר' ס' 43 לעיל).

46. נוכח התוצאה אליה הגעתי, וגם משום שהצדדים מיוצגים על ידי עורכי דין מהסיוע המשפטי, אציע שלא לחייב בהוצאות.

<u>השופט חננאל שרעבי, אב"ד</u>:

אני מסכים.

<u>השופט יצחק כהן</u>:

אני מסכים.

<u>סוף דבר</u>

לאור כל האמור לעיל, הערעור מתקבל בחלקו, בהתאם למפורט בסעיף 45 לפסק דינה של כב' השופטת אספרנצה אלון.

אין צו להוצאות.

המזכירות תעביר פסק דין זה לצדדים.

פסק דין זה מותר לפרסום תוך השמטת שמות הצדדים, וכל פרט מזהה אחר.

ניתן היום, כ"ז תמוז תשפ"ו, 12 יולי 2026, בהעדר הצדדים.

ח. שרעבי, שופט [אב"ד]	**א. אלון, שופטת**	**י. כהן, שופט עמית**

העתק הלטה